

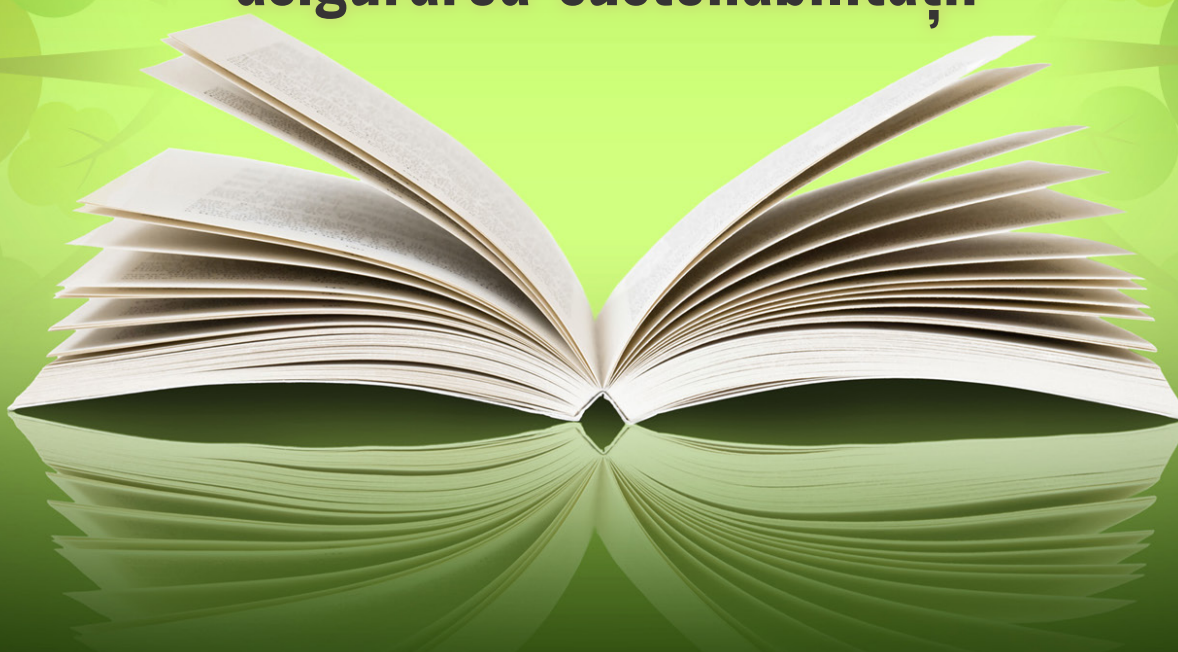

Tradus de:

EDUCAREA CONTABILILOR PENTRU UN VIITOR SUSTENABIL

**O analiză a literaturii
de specialitate privind
competențele, strategiile
de educație și provocările
pentru raportarea și
asigurarea sustenabilității**

IANUARIE 2024

International
Federation
of Accountants

REZUMAT

În ultimii ani s-a înregistrat o schimbare semnificativă a cererilor părților interesate în ce privește prezentarea de informații, raportarea și asigurarea referitoare la sustenabilitate relevante și fiabile. Drept urmare, profesia contabilă a lucrat pentru a-și pregăti profesioniștii să trateze cerințele părților interesate și să răspundă nevoilor intrinsece ale societății în ceea ce privește prezentarea, raportarea și asigurarea acestor informații. Implicată în acest domeniu de aplicare extins al rolului unui profesionist contabil este așteptarea conform căreia candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili vor primi o formare și o dezvoltare profesională adecvate; cu toate acestea, există o structură mică în jurul a ceea ce ar trebui să implice exact această formare. În plus, raportarea sustenabilității este o problemă cu consecințe globale, dar cu o aliniere la nivel global limitată în prezent în ceea ce privește dispozițiile obligatorii de prezentare și asigurare ale informațiilor. Consiliul pentru Standarde Internaționale de Sustenabilitate (ISSB), Consiliul pentru Standarde Internaționale de Audit și Asigurare (IAASB) și alte organisme depun eforturi pentru a deschide calea către alinierea globală a standardelor de sustenabilitate.

Această lucrare analizează literatura de specialitate recentă de la trei grupuri de părți interesate – reprezentanții mediului academic, organizațiile de contabilitate profesională (PAO-uri) și firmele publice de contabilitate/audit – și încearcă să ofere o perspectivă asupra așteptărilor profesiei contabile pentru a oferi servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate. Concret, această analiză identifică temele recurente cu privire la competențele noi și existente necesare profesioniștilor contabili pentru a furniza aceste tipuri de servicii și strategiile de educație și urmărirea provocărilor în dezvoltarea acestor competențe la profesioniștii contabili și la candidații la titlul de profesionist contabil. Competențele cel mai frecvent identificate în literatura de specialitate analizată includ gândirea sistemică, abilitățile interpersonale (de exemplu, comunicarea, munca interdisciplinară), gândirea critică și rezolvarea problemelor, adaptabilitatea și flexibilitatea (de exemplu, capacitatea de a aplica abilitățile existente asupra unor noi tipuri de date) și capacitatea tehnologică. Strategiile de educație eficiente oferite pentru dezvoltarea acestor competențe la candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili le includ pe cele mai practice sau pe cele care introduc cursanții în scenarii realiste. Acestea includ strategii cum ar fi învățarea bazată pe proiect, învățarea bazată pe studii de caz și învățarea prin experiența practică. Strategiile pentru dezvoltarea profesională continuă vizează importanța unei educații axate pe competențe și a unor programe de formare rapidă pentru îmbunătățirea forței de muncă prin programe care oferă carduri de membru digitale, microacreditări și acreditări cumulabile. În cele din urmă, provocările cel mai frecvent citate asociate cu dezvoltarea acestor competențe la candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili includ constrângerile privind resursele, un curriculum de bază deja complet supus standardelor de acreditare, precum și lipsa consensului și o incertitudine considerabilă cu privire la domeniul de aplicare, definirea și implementarea raportării sustenabilității.

PRINCIPALELE CONSTATĂRI ALE ANALIZEI LITERATURII DE SPECIALITATE CU PRIVIRE LA SUSTENABILITATE ȘI EDUCAȚIE

CELE MAI RELEVANTE COMPETENȚE PENTRU RAPORTAREA & ASIGURAREA ÎN DOMENIUL SUSTENABILITĂȚII

GÂNDIRE SISTEMICĂ

(Deloitte 2022; JICPA 2022; Lozano et al. 2017; Redman și Wiek 2021)

Capacitatea de aplicare a cunoștințelor despre interconectivitatea tematică pentru (a) a înțelege diferitele impacturi ale indicatorilor de sustenabilitate din situațiile financiare și (b) a propune soluții inovatoare pentru riscurile asociate.

ABILITĂȚI INTERPERSONALE

(Carvalho și Almeida 2022; JICPA 2022; Lozano et al. 2017; Redman și Wiek 2021)

Capacitatea de a comunica între grupuri și discipline pentru a obține o înțelegere a intrărilor în indicatorii de sustenabilitate.

GÂNDIRE CRITICĂ ȘI REZOLVAREA PROBLEMELOR

(Lozano et al. 2017; Rieckmann 2018; Sharma și Stewart 2022; Tran și Kerzig 2023)

Capacitatea de a cuantifica și de a traduce datele nefinanciare și riscurile asociate în date din situațiile financiare.

ADAPTABILITATE ȘI FLEXIBILITATE

(Gil-Doménech 2021; ISCA 2022; Redman și Wiek 2021)

Capacitatea de aplicare a cunoștințelor contabile fundamentale la noi tipuri de raportare a datelor și la noi dispoziții de raportare

CAPABILITĂȚI TEHNOLOGICE

(AICPA 2022; Carvalho și Almeida 2022; Deloitte 2022)

Capacitatea de a analiza datele nefinanciare și seturile de date mari.

PROVOCĂRI PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE RAPORTARE ȘI ASIGURARE PRIVIND SUSTENABILITATEA

Constrângeri privind resursele.

- Lipsa instructorilor calificați, lipsa manualelor, capacitatea curriculară (Al-Hazaima et al. 2021)

Constrângerile curriculare, supuse standardelor de acreditare.

- Wong et al. (2021) citează o „orientare vocațională a studenților” care consideră irelevantă educația nontehnică

Lipsa unui consens referitor la ceea ce ar trebui să fie predat și cum.

- Incertitudine cu privire la rolul pe care contabilitatea ar trebui să-l joace în sustenabilitate (Gray 2019)
- Disonanța dintre formarea contabililor tehnici și a gânditorilor independenți (Gray 2019)

STRATEGII PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE RAPORTARE ȘI ASIGURARE PRIVIND SUSTENABILITATEA

Educația integrativă privind sustenabilitatea indică mai degrabă natura sa integrală decât de simplă completare.

- Elaborarea ei sub formă de curs versus izolarea ei (Sharma și Stewart 2022)

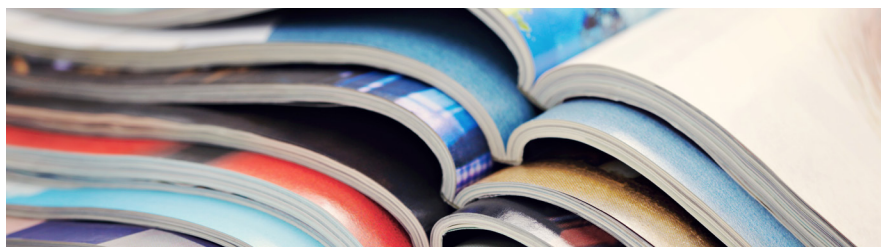
Învățarea bazată pe proiecte, pe studii de caz și pe experiența practică.

- Memorarea pe de rost versus gândirea critică prin soluții (Evans 2019; Lee și Perdana 2023; Train și Kerzig 2023)

O combinație între învățarea formală, nonformală și informală produce învățarea holistică (Caldana et al. 2023).

- Formal = Curricular
- Nonformal = Extracurricular
- Informal = Extern prin muncă, experiența practică sau stagiu

CUPRINS

I. INTRODUCERE	5
II. CONTEXT	7
IFAC și IES-urile	7
Rolul contabililor în prestarea de servicii legate de sustenabilitate	7
III. METODA	8
Planificarea analizei literaturii de specialitate	8
Realizarea analizei literaturii de specialitate	8
IV. ANALIZA	9
Competențele relevante pentru serviciile de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate	9
<i>Cadrele generale privind competențele în domeniul sustenabilității identificate în literatura academică</i>	9
<i>Competențele în materie de sustenabilitate identificate în afara literaturii academice</i>	11
<i>Competențele diferențiatorie pentru pregătirea profesioniștilor contabili și a candidaților la titlul de profesionist contabil pentru raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate</i>	12
Strategii de educație pentru dezvoltarea competențelor de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate	13
<i>Strategii de educație identificate în literatura academică</i>	13
<i>Strategii de educație identificate în literatura profesională</i>	14
Provocări educaționale în ce privește dezvoltarea raportării și asigurării legate de sustenabilitate	15
V. DISCUȚIE	17
REFERINȚE	18
TABELE	21

I.

INTRODUCERE

S-a înregistrat o schimbare semnificativă în așteptările părților interesate în ceea ce privește raportarea corporativă, în special în legătură cu sustenabilitatea corporativă. Ca o profesie responsabilă din punct de vedere istoric pentru pregătirea și furnizarea asigurării cu privire la raportarea financiară, profesia contabilă și-a extins rolul pentru a trata domeniul de aplicare extins al informațiilor prevăzute a fi prezentate în cadrul unui raport corporativ. În mod normal, profesia contabilă așteaptă, iar părțile interesate se bazează pe competența profesioniștilor în a oferi servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de înaltă calitate. Acest lucru necesită identificarea competențelor necesare pentru a presta aceste servicii, precum și o analiză a standardelor educaționale existente pentru a compara adecvarea lor în dezvoltarea acestor noi competențe.

Scopul acestui studiu este de a oferi o bază fundamentată pe literatura de specialitate în funcție de care să poată fi evaluată capacitatea Standardelor Internaționale de Educație (IES-uri) în ce privește pregătirea profesioniștilor contabili și a candidaților la titlul de profesionist contabil pentru raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate. Pentru a atinge acest obiectiv, studiul include o analiză amplă a literaturii de specialitate provenite din mediul academic, de la organizațiile de contabilitate profesionale (PAO) și de la firmele de contabilitate publice pentru a răspunde la trei întrebări-cheie.

- Ce competențe noi și existente ale candidaților la titlul de profesionist contabil și ale profesioniștilor contabili sunt cele mai relevante pentru raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate?
- Ce strategii educaționale sunt cele mai eficiente în dezvoltarea competențelor de raportare și asigurare legate de sustenabilitate atât pentru candidații la titlul de profesionist contabil, cât și pentru profesioniștii contabili?
- Care sunt cele mai mari provocări pentru candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili în vederea obținerii competențelor necesare pentru a presta servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de calitate?

Prezentul document rezumă literatura de specialitate existentă care oferă perspective asupra uneia sau mai multora dintre aceste întrebări. Acest rezumat al literaturii de specialitate oferă un punct de referință din care apoi poate fi evaluată o analiză a adecvării stării actuale a IES-urilor.

Aceste probe au fost adunate printr-o analiză a literaturii de specialitate din publicațiile academice, ale PAO-urilor și din informațiile firmelor de contabilitate publice, cu accent pe literatura recentă (de exemplu, publicată în ultimii cinci ani, începând cu 2019) și reprezentative pentru o perspectivă globală. Această analiză identifică literatura academică și mai multe publicații neacademice care abordează competențele care le sunt necesare contabililor care efectuează activități legate de sustenabilitate.

Competențele cel mai frecvent menționate includ gândirea sistemică, abilitățile interpersonale (de exemplu, comunicarea, munca interdisciplinară), gândirea critică și rezolvarea problemelor, adaptabilitatea și flexibilitatea (de exemplu, capacitatea de a aplica abilitățile existente asupra noilor tipuri de date) și capacitatea tehnologică (de exemplu, Carvalho și Almeida 2022, ISCA 2022, Redman și Wiek 2021).

Atât publicațiile firmelor de contabilitate publice, cât și cele academice vorbesc despre strategiile și provocările asociate cu educarea adecvată a profesioniștilor contabili pentru a presta servicii legate de sustenabilitate. General vorbind, strategiile educaționale demonstrate pentru a dezvolta cel mai eficient competențele în domeniul sustenabilității le includ pe cele care sunt cele mai practice sau îi adâncesc mai mult pe cursanți în scenarii din viața reală (Evans 2019). Acestea includ strategii precum învățarea bazată pe proiecte, învățarea bazată pe studii de caz și învățarea bazată pe practică (Evans 2019; Lee și Perdana 2023; Tran și Herzig 2023). În afara sălii de clasă, practicienii subliniază importanța unei educații axate pe abilități și a unor programe de formare rapidă pentru a dezvolta abilitățile forței de muncă prin programe de dezvoltare profesională continuă care oferă carduri de membru digitale, microacreditări și acreditări cumulabile (Deloitte 2022; PwC 2021). Provocările cel mai frecvent citate asociate cu dezvoltarea acestor competențe includ constrângerile privind resursele, un curriculum de bază deja complet supus standardelor de acreditare și, ceea ce este probabil cel mai dificil, lipsa consensului și o incertitudine considerabilă cu privire la domeniul de aplicare, definirea și implementarea raportării sustenabilității (Al-Hazaima et al. 2021; Eugénio et al. 2022; Gray 2019; Wong et al. 2021).

O analiză a literaturii revizuite ar trebui să informeze grupuri diverse de părți interesate. În primul rând, această analiză este menită să ofere un punct de referință în baza căruia Federația Internațională a Contabililor (IFAC) și Panelul Internațional de Educație Contabilă (IPAE) pot oferi feedback și recomanda revizuirii, dacă este necesar, cu privire la adecvarea actuală a IES-urilor în pregătirea candidaților la titlul de profesionist contabil și a profesioniștilor contabili pentru serviciile de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate. În al doilea rând, această analiză ar putea fi utilizată în sens mai larg de către PAO-uri ca un punct de comparație deoarece acestea oferă recomandări prin intermediul cadrelor generale privind competențele pentru propriile standarde de educație contabilă juridicțională. Dacă țările diferă, în general, în ceea ce privește dispozițiile

de raportare privind sustenabilitatea, dezvoltarea raportării privind sustenabilitatea și a responsabilității contabililor în domeniu este o tendință globală. În al treilea rând, această analiză le-ar putea fi de folos firmelor de contabilitate/audit publice care alocă în prezent și prospectiv contabili pentru a desfășura activități legate de sustenabilitate. Pe măsură ce firmele de contabilitate publice încearcă să dezvolte competențele angajaților lor pentru a se adapta acestei activități, constatările de aici pot da indicii despre calea ce trebuie urmată. În cele din urmă, această analiză oferă o revizuire cuprinzătoare a literaturii de specialitate și a recomandărilor pentru cercetarea academică. În evidențierea domeniilor în care a fost realizată o cercetare academică substanțială, această analiză identifică și lacunele pe care le-ar putea umple cercetarea empirică viitoare. În plus, domeniul sustenabilității și dispozițiile care decurg din acesta cu privire la profesia contabilă se schimbă rapid, iar cercetarea ar trebui să continue să analizeze climatul actual.

Secțiunea a II-a oferă contextul studiului. Secțiunea a III-a descrie procesul sistemic pentru efectuarea unei analize a literaturii de specialitate. O analiză a constatărilor din revizuirea literaturii de specialitate este prezentată în secțiunea a IV-a, iar lucrarea se încheie în secțiunea a V-a cu o discuție și un rezumat privind constatările elaborate din analiza literaturii de specialitate.

II.

CONTEXT

IFAC și IES-urile

IFAC este responsabilă pentru sprijinirea IES-urilor în interesul public. IES-urile stabilesc dispoziții pentru participarea la programele profesionale de educație contabilă, dezvoltarea profesională inițială (DPI) a candidaților la titlul de profesionist contabil și dezvoltarea profesională continuă (DPC) a profesioniștilor contabili.¹ IES-urile sunt publicate pentru a fi utilizate de organizațiile membre ale IFAC și de alte părți interesate, inclusiv prestatorii de servicii educaționale, angajatorii, autoritățile de reglementare și sectorul public. În plus, organizațiile membre ale IFAC trebuie să identifice și să întreprindă acțiuni pentru ca IES-urile să fie adoptate și implementate în jurisdicțiile lor (IFAC 2022). IES-urile sunt sprijinite de personalul IFAC și de IPAE. Deoarece IES-urile sunt standarde cu valoare de normă (care conțin dispoziții pentru organizațiile membre ale IFAC), orice revizuire a standardelor este supusă unui proces corespunzător. Această analiză a literaturii de specialitate este o componentă a colectării de probe în sprijinul unui astfel de proces corespunzător, legat de Proiectul de raportare a sustenabilității al IPAE (SRP).

Rolul contabililor în prestarea de servicii legate de sustenabilitate

Ca răspuns la un apel al părților interesate și al legislatorilor de a extinde domeniul de aplicare al raportării corporative pentru a include informații privind sustenabilitatea, au fost elaborate și adoptate o varietate de cadre generale de raportare privind sustenabilitatea pentru a răspunde acestor nevoi. Profesia contabilă a răspuns la numărul tot mai mare de modele de raportare a sustenabilității concurente prin sprijinirea înființării în 2022 a Consiliului pentru Standarde Internaționale de Sustenabilitate (ISSB) pentru a dezvolta o bază globală

pentru prezentările de informații privind sustenabilitatea orientate către investitori. ISSB a finalizat primele sale două standarde, IFRS S1 și S2, în iunie 2023 (IFRS 2023), pe care Organizația Internațională a Comisiilor de Valori Mobiliare (IOSCO) le-a aprobat ulterior în iulie 2023 (IOSCO 2023). IPAE a inițiat SRP, cu scopul de a stabili competențele și etica necesare profesioniștilor contabili pentru a

presta servicii legate de sustenabilitate, atât în calitate de organism care le întocmește, cât și în calitate de auditor/asigurător. SRP răspunde unei schimbări semnificative în ce privește solicitarea de către părțile interesate de servicii de raportare și de asigurare relevante, fiabile și utile pentru luarea deciziilor în materie de sustenabilitate. SRP reprezintă trei obiective, două legate direct de adecvarea IES-urilor în recomandarea competențelor necesare pentru pregătirea contabililor în ceea ce privește prestarea serviciilor legate de sustenabilitate. SRP urmărește o evaluare critică a măsurii în care IES-urile, în forma lor actuală, sprijină candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili în dezvoltarea adecvată a competențelor necesare pentru activitățile legate de sustenabilitate și, în plus, a măsurii în care sunt necesare revizuirii pe baza dovezilor documentate.

Pentru a rămâne fidele obiectivului de a educa și pregăti corespunzător candidații la titlul de profesionist contabil, standardele care stau la baza educației contabile trebuie să fie evaluate în mod regulat în ceea ce privește adecvarea și exhaustivitatea. Prin urmare, această analiză a literaturii de specialitate urmărește să ofere un punct de referință, compus din literatura globală recentă publicată de o varietate de părți interesate (de exemplu, oameni din mediul academic, PAO-uri, firme de contabilitate/audit publice).

¹ DPI și DPC sunt definite în IES-uri după cum urmează. DPI reprezintă „procesul de învățare și dezvoltare prin intermediul căruia candidații la titlul de profesionist contabil dobândesc inițial competența profesională necesară pentru a îndeplini rolul de profesionist contabil” (Standardul Internațional de Educație 5). DPC reprezintă „procesul de învățare și dezvoltare care are loc după dezvoltarea profesională inițială (DPI) și prin care se dezvoltă și se menține competența profesională care le permite profesioniștilor contabili să continue să își desfășoare rolurile în mod competent” (Standardul Internațional de Educație 7).

III.

METODA

Planificarea analizei literaturii de specialitate

Primul pas în dezvoltarea acestei analize a literaturii de specialitate este identificarea întrebărilor de cercetare pentru a ajuta în selecția lucrărilor. Scopul acestei revizuirii este de a formula o bază de referință pentru analiza adecvării IES-urilor actuale în ce privește raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate. Cinci întrebări de cercetare sunt utilizate pentru a conduce această analiză:

- (1) Ce cunoștințe, abilități și comportamente existente ale candidaților la titlul de profesionist contabil și ale profesioniștilor contabili sunt cele mai relevante pentru raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate?
- (2) Ce noi cunoștințe, abilități și comportamente trebuie dezvoltate sau pe care dintre acestea trebuie să se pună mai mult accentul pentru a le permite candidaților la titlul de profesionist contabil și profesioniștilor contabili să furnizeze servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de calitate?
- (3) Cum diferă competențele necesare pentru a presta servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de calitate între candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili?
- (4) Ce strategii educaționale sunt cele mai eficiente în dezvoltarea competențelor de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate? Cum diferă aceste strategii pentru DPI (calificarea prealabilă) și DPC (calificarea ulterioară)?
- (5) Care sunt cele mai mari provocări pentru candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili în vederea obținerii competențelor necesare pentru a presta servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de calitate?

Realizarea analizei literaturii de specialitate

Cele cinci obiective menționate mai sus au stat la baza desfășurării analizei literaturii de specialitate, necesitând dezvoltarea unei strategii de căutare și a unui set de termeni de căutare. Strategia de căutare a inclus identificarea amplitudinii și specificității căutării în literatură. Având în vedere gama largă de părți interesate legate de întrebările de cercetare, amplitudinea căutării în literatură a inclus atât o căutare în bazele de date ale bibliotecilor (de exemplu, Academic Source Complete, Business Source Complete, EBSCO) pentru cercetarea din domeniul academic, cât și o căutare în bazele de date generale pentru cercetările publicate de PAO și firmele de contabilitate/audit publice.

În continuare, au fost specificate datele de publicare pentru a se asigura că analiza reflectă așteptările actuale în ceea ce privește competențele necesare pentru profesia contabilă. Prin urmare, căutarea în literatură s-a concentrat în principal pe ultimii trei ani (materiale publicate între 2021 și 2023), extinzându-se, de asemenea, acolo unde a fost necesar pentru a încorpora literatura de bază relevantă. În cele din urmă a fost dezvoltat un set inițial de termeni de căutare, de exemplu, „sustenabilitate”, „educație”, „competențe”, „contabilitate”, „studenti”, „pregătire”, „instituții de învățământ superior”, „formare”, „strategii”, „provocări” și „ESG”. Acest set de termeni de căutare a servit ca bază inițială pentru elaborarea acestei analize a literaturii de specialitate și a fost extins pe măsură ce căutarea a progresat.

IV.

ANALIZA

După încheierea căutării în literatura de specialitate au fost organizate articolele și publicațiile relevante pe baza conținutului și a probelor în sprijinul întrebărilor de cercetare specificate mai sus. Pentru a distila conținutul acestei cercetări din literatura de specialitate într-o bază utilizabilă pentru analiza IES-urilor, întrebările de cercetare sunt grupate în trei categorii: competențele, strategiile educaționale și provocările educaționale. Întrebările de cercetare de la #1 până la #3 abordează competențele noi și existente necesare candidaților la titlul de profesionist contabil și profesioniștilor contabili pentru munca lor în raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate și, în plus, abordează toate diferențele dintre competențele necesare candidatului la titlul de profesionist contabil și cele necesare profesionistului contabil. Întrebările de cercetare #4 și #5 abordează strategiile, respectiv provocările în ce privește educarea atât a candidaților la titlul de profesionist contabil, cât și a profesioniștilor contabili.

Competențele relevante pentru serviciile de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate

Având în vedere rapiditatea cu care a progresat trecerea la raportarea și asigurarea în materie de sustenabilitate obligatorii, cererea de profesioniști contabili capabili să presteze aceste servicii a fost la fel de urgentă. În consecință, au fost realizate suficiente cercetări de către diferite grupuri de părți interesate care oferă sugestii de căi noi pentru a pregăti corespunzător profesioniștii în disciplina sustenabilitate. Această analiză prezintă mai întâi cadrele generale privind competențele în materie de sustenabilitate citate frecvent în literatura academică recentă. Apoi identifică publicațiile din afara literaturii academice (în special, cele publicate de PAO-uri și de firmele de contabilitate/audit publice) citând competențele în domeniul sustenabilității pentru candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili. În cele din urmă,

identifică publicațiile care deosebesc competențele și/sau formarea necesare pe baza pregătirii fie a candidaților la titlul de profesionist contabil, fie a profesioniștilor contabili.

Cadrele generale privind competențele în domeniul sustenabilității identificate în literatura academică

O mare parte din cercetarea care dezvoltă cadrele generale privind competențele în domeniul sustenabilității se bazează pe lucrările timpurii ale lui Wiek și ale colegilor săi. Prin urmare, această revizuire începe mai întâi cu cadrul general propus de Wiek, Withycombe și Redman (2011), care identifică literatura academică relevantă privind competențele-cheie în materie de sustenabilitate și le sintetizează într-un cadru general. Acest cadru general se aplică îndeosebi educației profesioniștilor care lucrează în domeniul sustenabilității și nu este specific profesiei contabile. Wiek et al. (2011) identifică un cadru

general format din cinci competențe care includ competența de gândire sistemică, competența anticipativă, competența normativă, competența strategică și competența interpersonală, ale căror definiții sunt redată mai jos.² În prim-planul analizei lor, autorii remarcă o competență-cheie cuprinzătoare, și anume competența de cercetare și de rezolvare a problemelor în domeniul sustenabilității, care recunoaște natura în schimbare rapidă a domeniului sustenabilității și admite că cea mai valoroasă competență va include profesioniști care pot acționa ca agenți de schimbare reactivi în fața nevoilor în evoluție legate de activitățile referitoare la sustenabilitate.

² Printr-o revizuire sistematică a literaturii de specialitate, Wiek et al. (2011) identifică cinci competențe, și anume (1) competența de gândire sistemică, ce se referă la capacitatea de a analiza sisteme complexe din diferite domenii (de exemplu, societate, mediu etc.) și în diferite unități de măsură, (2) competența anticipativă; care se referă la capacitatea de a analiza informațiile actuale pentru a imagina viitorul problemelor de sustenabilitate, (3) competență normativă, care se referă la capacitatea de a evalua starea actuală în raport cu obiectivele de sustenabilitate, (4) competența strategică, ce se referă la capacitatea de a proiecta și implementa intervențiile, tranzițiile și strategiile către sustenabilitate și (5) competența interpersonală, care se referă la capacitatea de a motiva, de a permite și de a facilita colaborarea în atingerea obiectivelor de sustenabilitate.

Lozano, Merrill, Sammalisto, Ceulemans și Lozano (2017) extind acest cadru general prin utilizarea unei teorii fundamentate și a unei abordări bazate pe hermeneutică.³ Cadru lor general include 12 competențe denumite „Competențe privind educația pentru dezvoltare sustenabilă (ESD)”, inclusiv (1) gândirea sistemică, (2) munca interdisciplinară, (3) gândirea anticipativă, (4) dreptatea, responsabilitatea și etica, (5) gândirea critică și analiza, (6) relațiile interpersonale și colaborarea, (7) empatia și schimbarea perspectivei, (8) comunicarea și utilizarea mass-media, (9) acțiunea strategică, (10) implicarea personală, (11) estimarea și evaluarea și (12) toleranța față de ambiguitate și incertitudine.

Ca o componentă a proiectului Educație 2030 al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO),⁴ Rieckmann (2018) se bazează pe literatura de specialitate anterioară și oferă un cadru general privind competențele-cheie în Educația pentru Dezvoltare Sustenabilă. Aceste competențe includ (1) competența de gândire sistemică, (2) competența anticipativă, (3) competența normativă, (4) competența strategică, (5) competența de colaborare, (6) competența de gândire critică, (7) competența de conștientizare de sine și (8) competența de rezolvare a problemelor.

Evans (2019) folosește teoria fundamentată și analiza bazată pe hermeneutică pentru a dezvolta un set de cinci competențe pentru domeniul sustenabilității. Această analiză, precum cele menționate mai sus, se bazează pe literatura anterioară și face revizuirii bazate pe observațiile formulate din analiza textuală și alte cercetări. Evans (2019) identifică cinci competențe de bază cerute de domeniul sustenabilității

și specifică în continuare definiția fiecărei competențe, cunoștințele cerute de competența respectivă și abilitățile de a pune în practică acea competență. Aceste cinci competențe includ (1) competența în materie de sisteme, (2) competența critică și normativă, (3) competența interpersonală și de comunicare, (4) competența creativă și strategică și (5) competența transdisciplinară.

Cadru general privind competențele în domeniul sustenabilității final discutat în această analiză este cel preluat din Redman și Wiek (2021), care lărgeste cele cinci competențe privind sustenabilitatea stabilite de Wiek et al. (2011) (și descrise anterior) astfel încât să includă trei competențe emergente. Cele trei competențe emergente includ (1) competența intrapersonală, care prevede competența profesională legată de sine (de exemplu, autoreglementarea și reziliența), (2) competența de implementare, care implică orientarea către acțiune, și (3) competența de integrare, care se referă la capacitatea de a integra în mod flexibil toate celelalte competențe odată cu evoluția dispozițiilor din domeniu. Potrivit lui Redman și Wiek (2021), acest cadru general privind competențele este aplicabil interdisciplinar și poate ghida cadrele universitare, studenții și practicienii pentru a promova eforturile în materie de sustenabilitate.

Cadrele generale privind competențele în materie de sustenabilitate menționate mai sus reprezintă un flux matur al literaturii academice și oferă un cadru general cuprinzător care evidențiază competențele dorite în vederea educării profesioniștilor în domeniul sustenabilității. Aceste cadre generale sunt ample și evoluează dintr-o gamă largă de discipline variate. Având în vedere amploarea activității legate de sustenabilitate în general, un cadru general interdisciplinar este avantajos pentru obținerea unei perspective complete a competențelor necesare unui profesionist în domeniul sustenabilității.

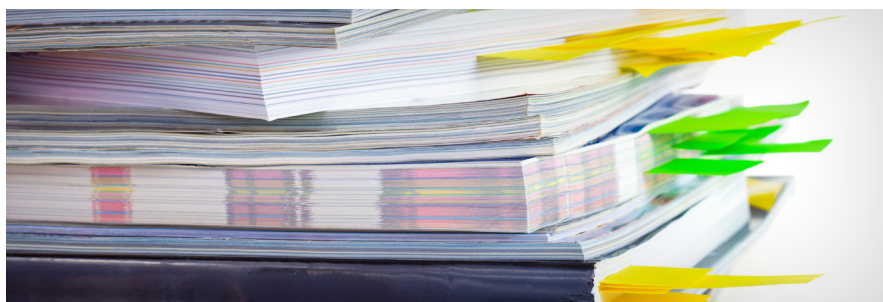
Disciplinele aferente afacerilor și contabilității au participat, de asemenea, la această întrebare de cercetare și au identificat propriile iterații ale cadrelor generale privind competențele. Poate că, având în vedere că această literatură de specialitate este relativ recentă, există mai puțin consens cu privire la un cadru general specific; cu toate acestea, literatura de specialitate scoate la iveală mai multe elemente comune. Studiile realizate de Gil-Doménech, Magomedova, Sánchez-Alcázar, Lafuente-Lechuga (2021) și Carvalho și Almeida (2022) folosesc ambele interviuri cu părțile interesate pentru a elabora un set de obiective de învățare specifice și, respectiv, abilități transversale necesare pentru a pregăti contabilii pentru rolul lor în raportarea

³ Teoria fundamentată (GT) este o metodologie de cercetare care pune accentul pe elaborarea și construirea teoriei din date și observații (în comparație cu cercetarea care dezvoltă o presupunere a priori a datelor bazată pe teoria preexistentă). Hermeneutica este o metodă de analiză textuală realizată printr-un proces iterativ de interpretare a elementelor individuale ale textului și a întregului text pentru a dezvolta o interpretare holistică a textului (Lozano et al. 2017).

⁴ Proiectul Educație 2030 al UNESCO este o componentă a mișcării de eradicare a sărăciei globale prin intermediul obiectivelor de dezvoltare sustenabilă (SDG-uri) până în 2030. Mai exact, SDG 4 urmărește să „asigure o educație de calitate incluzivă și echitabilă și să promoveze oportunitățile de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți” (Leicht, Heiss și Byun 2018).

și asigurarea legate de sustenabilitate. Gil-Doménech et al. (2021) identifică 53 de obiective de învățare (accesibile [aici](#)). Carvalho și Almeida (2022) observă că cele mai importante abilități emergente necesare contabililor pe baza informațiilor din interviuri sunt abilitățile transversale cum ar fi comunicarea, proactivitatea, lucrul în echipă și capacitatea de a se adapta la noi contexte. Aceștia remarcă faptul că în timp ce programele de contabilitate tradiționale se concentrează pe abilitățile tehnice, creșterea responsabilității pentru datele legate de sustenabilitate va necesita îmbunătățirea educației în ceea ce privește abilitățile interdisciplinare privind munca și comunicarea.

Olalla și Merino (2019) fac o analiză a conținutului⁵ dintr-un eșantion de programe de studii universitare de licență din universitățile spaniole și determină competențele privind sustenabilitatea organizate după cei cinci piloni ai educației pe tot parcursul vieții (Delors 1998; UNESCO 2008), care includ învățarea pentru a ști, învățarea pentru a face, învățarea pentru a trăi împreună, învățarea pentru a fi și învățarea pentru a se transforma pe sine și societatea. Având în vedere metodologia acestui studiu care analizează starea actuală a educației ce vizează competențele în materie de sustenabilitate, scopul este de a identifica, mai degrabă decât de a prescrie, aceste competențe așa cum sunt prezentate în învățământul universitar din domeniul afacerilor actual. Acest studiu identifică acele competențe legate de dobândirea de cunoștințe și rezolvarea problemelor ca fiind cele mai frecvente competențe abordate în programa analizată.

Competențele în materie de sustenabilitate identificate în afara literaturii academice

Alte părți interesate relevante, cum ar fi PAO-urile și firmele de contabilitate publice, au publicat, de asemenea, materiale care subliniază competențele necesare contabililor pregătiți în materie de sustenabilitate. Recunoscând faptul că cea mai mare parte a acestei literaturi ia atitudine în domeniul sustenabilității pentru contabili și nu este motivată economic să recunoască lacunele în cunoștințele contabililor legate de serviciile de raportare și asigurare privind sustenabilitatea, această analiză prezintă trei articole care rezumă setul mai larg de abilități așteptat de la contabilii de mâine.

Un raport din 2022 publicat în colaborare de Institutul Contabililor Autorizați din Singapore (ISCA), Ernst & Young, Universitatea de Management din Singapore și Comisia de Contabilitate din Singapore, intitulat „Sustenabilitatea: Locuri de muncă și abilități pentru profesia contabilă”, oferă un rezumat echilibrat atât al abilităților contabililor, cât și al lacunelor în ceea ce privește pregătirea pentru serviciile legate de sustenabilitate. Raportul menționează de la bun început că „contabilii sunt pregătiți

să conducă, dar au nevoie de abilități suplimentare”, și anume de competențe suplimentare în domeniile noilor standarde de raportare, finanțelor verzi⁶ și prețurilor carbonului (ISCA 2022, p. 5). Raportul rezumă unele dintre competențele-cheie existente care fac din contabili lideri naturali în acest domeniu, de exemplu, estimarea și cuantificarea efectelor evenimentelor de afaceri asupra situațiilor financiare, comunicarea performanței către public prin prezentarea de informații, proceduri de audit intern pentru a proteja colectarea datelor și furnizarea de servicii de asigurare de la terți. Raportul se încheie cu un rezumat al noilor competențe și aplicațiile acestor competențe care le vor fi solicitate contabililor pentru a participa la acest domeniu, de exemplu, cunoașterea și conștientizarea cerințelor de raportare în domeniul sustenabilității actuale și flexibilitatea de a dezvolta aceste cunoștințe pe măsură ce cerințele se schimbă, capacitatea de a extinde competențele preexistente la noi domenii de date nefinanciare, capacitatea de comunicare cu alte domenii de activitate pentru a înțelege mai bine diferenții indicatori privind sustenabilitatea, capacitatea de a traduce indicatorii privind sustenabilitatea în indicatori financiari (în special atunci când se evaluează pragul de semnificație) și capacitatea de a identifica și a cuantifica riscurile asociate cu strategiile privind sustenabilitatea (ISCA 2022).

⁵ Analiza conținutului este o formă de analiză textuală care utilizează un set predeterminat de date pentru a codifica textul, oferind o bază cantitativă pentru analiză și concluzii dintr-un set de texte. Analiza conținutului este uneori, ca în acest caz, ajutată de programe informatice de calculator pentru a se asigura că explorarea textului este sistematică (Olalla și Merino 2019).

⁶ „Finanțarea verde” se referă la acordarea de împrumuturi sau la investițiile care sprijină activitățile ecologice, cum ar fi construirea unei infrastructuri ecologice (ISCA 2022, 6).

De asemenea, un grup de lucru de la Institutul Contabililor Publici Autorizați din Japonia (JICPA) a elaborat și a emis diverse publicații pentru a trata măsurile de implementare a „inițiativelor de dezvoltare a capacităților pentru profesioniștii contabili în materie de sustenabilitate” legate de abilitățile și competențele privind sustenabilitatea⁷ pe care trebuie să le aibă membrii JICPA (JICPA 2023). Mai exact, aceste publicații evidențiază cunoștințele, comunicarea și cuantificarea legate de informațiile privind sustenabilitatea în combinație cu raportarea financiară, prin dezvoltarea a cinci competențe (JICPA 2022). Competențele identificate reflectă temele identificate în literatura academică detaliate mai sus. Tabelul 1 oferă o cartografiere care compară competențele dezvoltate de JICPA cu competențele în materie de sustenabilitate din Redman și Wiek (2021) în scopuri ilustrative.

Un raport al Deloitte (2022) identifică abilitățile și competențele financiare esențiale necesare pentru rolul emergent al contabililor în finanțarea sustenabilă, precum și strategiile de perfecționare a forței de muncă actuale. Raportul Deloitte se concentrează în primul rând pe importanța integrării sustenabilității și a gândirii sistemice în programele relevante pentru a promova interconectivitatea subiecților. În plus, raportul încurajează punerea accentului pe inovație, rezolvarea problemelor și o înțelegere mai profundă a rolului tehnologiei în sprijinirea organizațiilor pentru a-și atinge obiectivele de sustenabilitate și a crea informații ușor de utilizat legate de aceste obiective (Deloitte 2022).

În cele din urmă, Association of International Certified Professional Accountants (AICPA) a actualizat în 2022 Cadrul general privind competențele fundamentale pentru candidații la titlul de profesionist contabil al AICPA. Cadrul general definește setul de competențe bazate pe abilități de care au nevoie studenții care intră în profesia contabilă (AICPA 2022). În acest cadru general, competențele sunt organizate pe trei piloni: competențe tehnice, competențe organizaționale și competențe de conducere. Actualizarea din 2022 include o subsecțiune distinctă referitoare la „managementul privind mediul, social și de guvernare” în cadrul competențelor organizaționale. Aceste competențe se concentrează pe abilitățile explicative, evaluative și tehnologice pentru a gestiona raportarea sustenabilității în cadrul organizației. Cadrul general este disponibil prin intermediul AICPA.⁸

Competențele diferențiatore pentru pregătirea profesioniștilor contabili și a candidaților la titlul de profesionist contabil pentru raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate

Secțiunile de mai sus descriu literatura academică și profesională care determină competențele necesare pentru participarea contabililor la serviciile legate de sustenabilitate. Întrebarea de cercetare cu numărul 3 vizează diferențierea competențelor necesare candidaților la titlul de profesionist contabil față de cele necesare profesioniștilor contabili. Foarte puțină literatură de specialitate abordează direct această întrebare, iar diferențierea acestor două grupuri este făcută de obicei cu privire la strategiile educaționale (adică rolul universității în pregătirea candidaților la titlul de profesionist contabil în comparație cu rolul firmei în dezvoltarea competențelor curente ale profesioniștilor⁹), discutate în secțiunea următoare a acestei analize. Cu toate acestea, un studiu analizat în această revizuire ne pune la dispoziție o detaliere a cunoștințelor aferente conținutului pentru diferite tipuri de profesioniști contabili în roluri legate de sustenabilitate, și anume, persoane care întocmesc situațiile financiare, furnizori de asigurare, profesioniști în materie de fiscalitate și specialiști în ESG (ISCA 2022). Însă această analiză detaliată nu specifică diferențele seturi de abilități, ci mai degrabă diferențele zone de conținut în care se poate aplica un set de abilități mai amplu. Prin urmare, cercetarea nu pare să analizeze candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii curenți atunci când oferă o evaluare a competențelor pentru serviciile legate de sustenabilitate.

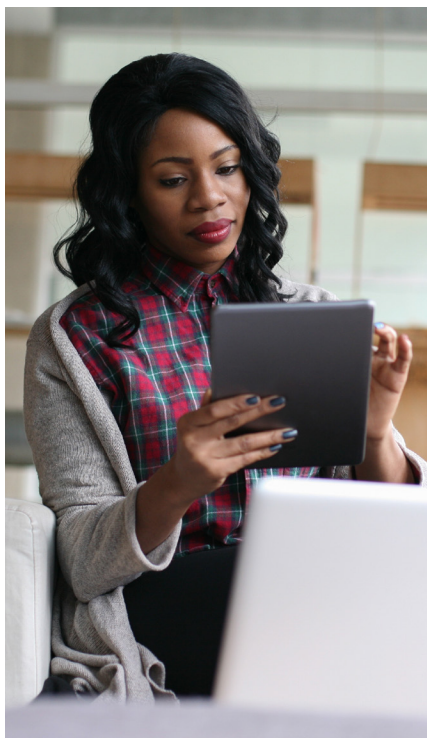
⁷ Înainte de publicarea raportului JICPA (2023) privind inițiativele de consolidare a capacităților, institutul a emis în iunie 2022 un document de lucru care sublinia cinci competențe-cheie pentru cunoașterea și înțelegerea sustenabilității de către profesioniștii contabili. Acestea includ: (1) A vedea imaginea de ansamblu a diferitelor aspecte legate de sustenabilitate și a impactului lor social și economic în funcție de o bază de cunoștințe integrate, (2) A înțelege cadrul general de bază al relației dintre sustenabilitate și managementul corporativ, precum și valoarea corporativă, (3) A se angaja într-un dialog intensiv și constructiv cu conducerea, directorii și investitorii în ceea ce privește tendințele-cheie în materie de sustenabilitate și impactul acestora asupra industriilor și companiilor, (4) A avea cunoștințele și înțelegerea necesare cu privire la dispozițiile de prezentare a informațiilor legate de sustenabilitate (de exemplu, reglementări și standarde) și (5) A înțelege scopul și cadrul general de bază ale misiunilor de asigurare (JICPA 2022).

⁸ Cadrul general este disponibil la următorul link: [foundational-competencies-framework-pdf.pdf \(thiswaytocpa.com\)](https://www.aicpa.org/~/media/Assets/2022/04/Foundational-Competencies-Framework-PDF.pdf).

⁹ În acest moment, literatura de specialitate reflectă o abordare în mare măsură reactivă în ceea ce privește includerea temelor legate de sustenabilitate în educația contabilă. Includerea unor astfel de subiecte în învățământul universitar este predominant motivată de starea actuală a legislației dintr-o jurisdicție specifică, în timp ce educația profesională este domeniul firmelor de contabilitate ca un mijloc de a-și îmbunătăți forța de muncă drept reacție la nevoia de personal competent pentru misiunile clienților. Educația contabilă în domeniul sustenabilității oferită de programele de dezvoltare profesională continuă sau de programele de acreditare externe pare să fie obținută în principal pe o bază ad-hoc.

Strategii de educație pentru dezvoltarea competențelor de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate

Această secțiune analizează literatura de specialitate din studiile academice și profesionale care oferă probe cu privire la strategiile educaționale folosite pentru dezvoltarea competențelor legate de sustenabilitate. Acestea includ strategii de dezvoltare a competențelor profesioniștilor contabili actuali și de integrare a sustenabilității în programele de educație contabilă în instituțiile de învățământ superior. În primul rând, studiile academice se concentrează pe furnizarea de probe empirice prin date provenite din sondaje, interviuri cu studenții și analize experimentale cu privire la cele mai eficiente abordări pedagogice pentru predarea sustenabilității în cadrul instituțiilor de învățământ superior. De asemenea, studiile profesionale se concentrează în primul rând pe programele de formare rapidă care promovează dezvoltarea abilităților de a educa forța de muncă din domeniul contabil existentă pentru a dezvolta aceste competențe.

Strategii de educație identificate în literatura academică

În primul rând, această analiză abordează literatura academică recentă relevantă care evidențiază eficacitatea diferitelor abordări pedagogice pentru predarea sustenabilității. Evans (2019) realizează o analiză a literaturii de specialitate care abordează pedagogiile privind sustenabilitatea eficiente și prezintă un rezumat util referitor la facilitarea înțelegerii literaturii recente. În analiza sa, Evans clasifică 172 de lucrări în 16 abordări pedagogice distincte, apoi sortează aceste abordări în abordări cu prioritate ridicată, medie și scăzută pentru predarea sustenabilității pe baza numărului de studii care identifică beneficiile fiecărei abordări. Evans (2019) identifică abordările cu prioritate mare, de exemplu, învățarea bazată pe proiecte/probleme (într-o organizație/comunitate), învățarea activă (în clasă), învățarea prin colaborare, învățarea bazată pe experiență, învățarea bazată pe proiecte/probleme (în clasă) și învățarea integrativă (inter- și transdisciplinară). Clasificarea abordărilor pedagogice elaborată de Evans este accesibilă [aici](#). Lista ei reflectă, în general, cea mai practică formă de învățare drept cea mai mare prioritate în introducerea subiectului.

Literatura de specialitate mai recentă examinează implementarea specifică a educației privind sustenabilitatea și oferă probe ale eficacității acestora. Lee și Perdana (2023) fac o analiză cvasiexperimentală¹⁰ pe 103 studenți la contabilitate de la o mare universitate publică din SUA, cărora li se oferă fie intervenția prin intermediul cursului, fie intervenția prin intermediul cursului plus intervenția învățării bazate pe practică. Aceștia au constatat că, în comparație cu studenții care participă doar la cursuri, studenții care participă și la învățarea bazată pe practică își îmbunătățesc percepția asupra implicării comunității, conștientizarea cu privire la sustenabilitate și competența de analizare a datelor (de exemplu, Tableau și Power BI). Tran și Herzig (2023) oferă dovezi cu privire la rezultatele învățării, incluzând atât cunoștințele privind conținutul, cât și abilitățile profesionale (de exemplu, gândirea critică, munca în echipă și abilitățile de comunicare), dezvoltate de studenții postuniversitari la contabilitate de la o universitate germană dintr-o abordare mixtă a învățării bazate pe caz către dezvoltarea sustenabilă. Autorii testează un studiu de caz combinat privind contabilitatea costurilor fluxului de materiale (MFCA). Abordarea lor combină cele trei elemente ale unui studiu de caz didactic (și anume, un aspect (sau aspecte) de afaceri semnificativ(e), suficiente informații pe care să se bazeze concluziile și nicio concluzie menționată (Ellet 2007)) cu învățarea mixtă, definită ca „integrarea atentă a experiențelor învățării față în față cu experiențele învățării online” (Garrison și Kanuka 2004, p. 96). Tran și Herzig (2023) folosesc o iterație specifică unei abordări a învățării bazate pe studii de caz care utilizează activitățile de învățare autodidactă cum ar fi clipurile video animate și diapozitivele, paginile de cărți și de articole atribuite cu chestionare asociate și sarcini de jurnal, precum și discuțiile sincronizate, prezentările și jocurile.

¹⁰ Proiectul de cercetare cvasiexperimentală seamănă cu un proiect experimental prin faptul că urmărește stabilirea cauzei și efectului prin compararea unui grup de tratament și control, dar, spre deosebire de un experiment, cercetarea cvasiexperimentală nu atribuie aleatoriu participanții nici în grupurile de tratament, nici în grupurile de control (Lee și Perdana 2023).

Altă literatură de specialitate recentă examinează includerea educației în materie de sustenabilitate în programele instituțiilor educaționale de afaceri într-un sens mai amplu pentru a determina cele mai eficiente abilități, mai degrabă decât examinarea unui instrument educațional specific. Sharma și Stewart (2022) au realizat 41 de interviuri cu cadre universitare și studenți de la o universitate din Noua Zeelandă pentru a colecta date cu privire la percepția lor asupra includerii și eficacității educației în materie de sustenabilitate încorporate în programa de contabilitate. Datele din aceste interviuri oferă perspective cu privire la considerațiile privind educația autonomă versus educația integrată în materie de sustenabilitate, accentul puternic versus accentul slab pe sustenabilitate și abilitățile specifice predate pentru a înțelege subiectele legate de sustenabilitate. Autorii concluzionează că integrarea, mai degrabă decât separarea educației în materie de sustenabilitate oferă o lentilă care arată că sustenabilitatea este parte integrantă a contabilității, și nu o simplă completare (Sharma și Stewart 2022, p. 17) și că strategiile educaționale care aplică gândirea critică și analiza critică a literaturii de specialitate referitoare la sustenabilitate sunt considerate a fi cele mai eficiente. Strategiile educaționale specifice care au impus gândirea critică au inclus teme precum eseuri legate de problemele etice și de sustenabilitate, analize critice ale literaturii de specialitate care acoperă contabilitatea privind mediul și problemele sociale, analize ale răspunsurilor corporațiilor la presiunea publică și dezvoltarea de soluții originale la problemele actuale (Sharma 2013; Sharma și Stewart 2022).

Caldana, Eustachio, Sampaio, Gianotto, Talarico și Batalhão (2023) testează care dintre experiențele de învățare – formale, nonformale sau informale – contribuie cel mai eficient la formarea competențelor de dezvoltare sustenabilă (SDC-uri) în rândul studenților de la o universitate braziliană prin colectarea datelor sondajului de la 274 de studenți la specializarea afaceri. Analizând literatura anterioară, Caldana et al. (2023) identifică învățarea formală ca învățarea la clasă și programa pentru școlile de afaceri, învățarea nonformală ca învățarea extracurriculară prin implicarea în organizațiile studențești și învățarea informală ca învățarea în afara școlii de afaceri printr-un stagiu sau printr-o experiență de muncă. Aceste tipuri de învățare sunt evaluate empiric pentru a stabili efectul lor asupra competențelor specifice în materie de sustenabilitate (de exemplu, competența interpersonală, competența de gândire sistemică etc.). Din aceste dovezi autorii concluzionează că diversele competențe sunt îmbunătățite semnificativ prin combinarea diferitelor experiențe de învățare. De exemplu, învățarea formală îmbunătățește performanțele în ceea ce privește diversitatea, gândirea anticipativă, gândirea sistemică și competențele normative. Învățarea nonformală îmbunătățește performanțele în ceea ce privește diversitatea, gândirea sistemică, competențele de management strategic și cunoștințele despre obiectivele de dezvoltare sustenabilă ale ONU (SDG-uri). Învățarea informală este asociată cu aproape toate competențele dezvoltate, cu excepția competențelor centrate pe cunoaștere. Autorii concluzionează că universitățile ar putea încuraja o combinație între strategiile de învățare formale, nonformale și

informale ca o modalitate de a promova dezvoltarea holistică a competențelor sustenabile (Caldana et al. 2023).

Strategii de educație identificate în literatura profesională

În plus, pe măsură ce instituțiile de învățământ superior se pregătesc să-și actualizeze programele de învățământ pentru a educa studenții cu privire la sustenabilitate, firmele de servicii profesionale care doresc să participe la activități legate de sustenabilitate caută să dezvolte competențele forței lor de muncă. Prin urmare, unele firme de contabilitate au elaborat publicații cu privire la importanța și tratarea investițiilor lor în îmbunătățirea competențelor forței lor de muncă în scopul pregătirii contabilului viitorului (PwC US 2021). O analiză colectivă a acestei literaturi de specialitate indică faptul că majoritatea profesioniștilor contabili (adică cei care nu sunt specialiști în ESG dedicați) urmăresc îmbunătățirea competențelor în primul rând prin învățarea online sau prin programe de dezvoltare profesională continuă drept o componentă a dezvoltării profesionale. De exemplu, Deloitte Canada (2022) sugerează că educația profesională și cursurile de dezvoltare profesională continuă, inclusiv cursurile tehnice de bază privind aspectele specifice de ESG (de exemplu, schimbările climatice), cursurile specifice privind reglementările și cadrul general, precum și implementarea și aplicarea obiectivelor de ESG ar putea trata abilitățile de gândire sistemică ce le lipsesc multor profesioniști contabili în prezent. Mai mult, Deloitte specifică o nevoie „urgentă” de microacreditări pentru profesioniștii aflați la mijlocul carierei care doresc să dezvolte o specializare în ESG (Deloitte 2022, p. 22).

În mod similar, PwC US (2021) reiterează importanța menținerii de către profesioniștii contabili a unei „concentrări pe abilități”, mai degrabă decât a unei „concentrări pe grade”, care reflectă flexibilitatea pe care profesia o așteaptă de la profesioniștii săi (p. 19). Pentru a îndeplini această „concentrare pe abilități”, PwC oferă o serie de strategii educaționale pentru a pregăti profesioniștii, inclusiv programe de carduri digitale, programe de acreditare digitală, acreditări cumulabile și microacreditări. Pentru a motiva angajații să urmărească niveluri superioare de calificare, PwC încurajează „recunoașterea și recompensarea angajaților care dobândesc noi abilități”, „oferirea unor căi de avansare clare, permiterea educației în timpul zilei de lucru, acoperirea costurilor, crearea unor acreditări transparente, transferabile și prezentarea programei de învățare” (PwC 2021, p. 19). Un alt instrument de educație important la care PwC face referire este colaborarea dintre sectorul privat, sectorul public și instituțiile de învățământ superior. Câteva exemple de colaborare citate sunt programul While You Work (În timpul serviciului) al Miami Dade College și NextEra Energy, PwC și Northeastern University și Join Engineering Leadership Development Program (Alăturati-vă programului de dezvoltare a leadershipului în inginerie) al Universității Washington din Saint Louis și Boeing (PwC 2021).

Provocări educaționale în ce privește dezvoltarea raportării și asigurării legate de sustenabilitate

Această analiză se încheie cu o descriere a provocărilor identificate în literatura de specialitate asociate dezvoltării competențelor în materie de sustenabilitate în rândul contabililor; mai exact, incertitudinea din jurul integrării sustenabilității și contabilității, domeniul de aplicare al programei de bază supus standardelor de acreditare și de licențiere și constrângerile legate de resurse, în special în țările în curs de dezvoltare și cele recent industrializate.

Poate că cea mai răspândită provocare legată de integrarea sustenabilității în educația contabilă este amplitudinea necunoscutelor. Pentru o disciplină cu tradiție în rezistența la nou (Lee 1990; Robb 1989), această noutate este exacerbată atunci când există o lipsă de consens în general cu privire la rolul pe care ar trebui să-l joace contabilitatea în domeniul sustenabilității (Gray 2019). În plus, există dificultăți și în stabilirea unui punct de plecare.

„Această enigmă se reflectă în întrebări elementare contrastante: ne întrebăm «cum pot contribui contabilitatea, managementul și corporațiile la sustenabilitate»? Sau pornim de la societate și ecologie și ne întrebăm «ce trebuie făcut pentru a aborda sustenabilitatea»? Prima consideră corporațiile și contabilitatea esențiale pentru discuția noastră; a doua permite posibilitatea ca cele două, contabilitatea și corporațiile, să fie problema și orice răspuns poate decide că nu avem nevoie de contabilitate sau de corporații – cel puțin așa cum le știm noi în prezent (Milne et al. 2009; Russell et al. 2017).” (Gray 2019, p. 44).

Lipsa unui consens cu privire la o definiție a contabilității în materie de sustenabilitate a dus la o educație „slabă” în acest domeniu axată pe învățarea superficială și pe definiții, ceea ce este o consecință naturală a înghesuirii unui subiect dinamic și aflat în evoluție într-un subiect tehnic care îi învață pe cursanți să identifice metodologia contabilă „corectă” (Tran și Herzig 2023). Acest lucru creează o disonanță între programa de educație contabilă tradițională care pregătește studenții să devină contabili tehnici și una care pregătește studenții să fie gânditori independenți (Gray 2019). Gray (2019) observă că, în timp ce provocările integrării sustenabilității în educația contabilă sunt reprezentate de noutatea și incertitudinea inerente, este de datoria educației să trateze în mod specific această incertitudine și, în plus, că dacă educatorii și studenții nu cred că acestea sunt „provocări fundamentale”, educația este probabil deficitară (p. 33).

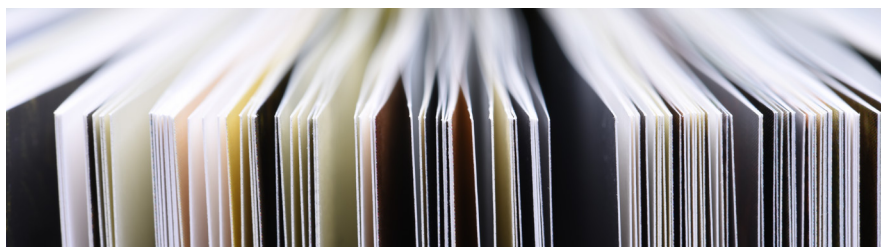
Gray (2019) observă și provocările legate de timp și spațiu în educația contabilă pentru a oferi tipul de abilități de rezolvare a problemelor și de gândire critică numite adesea competențe în domeniul sustenabilității. Wong, George și Tanim (2021) observă și această provocare, în special în fața presiunilor din partea PAO-urilor și a cerințelor și a standardelor de acreditare ce necesită perioade substanțiale de studiu al aspectelor de bază ale programei contabile tradiționale. De asemenea, un accent tradițional pe acreditare afectează interesul studenților în îndepărtarea de la programa contabilă de bază; Wong et al. (2021) citează o „orientare vocațională a studenților deoarece mulți au respins educația nontehnică drept irelevantă și o pierdere de timp” (Hazleton și Haigh 2010, p. 173).

O provocare suplimentară se referă la diversele constrângeri legate de resurse cu care se confruntă instituțiile de învățământ superior, în special în țările recent industrializate în curs de dezvoltare. Rolul învățământului superior este probabil mai proeminent în aceste domenii, dar diversitatea sectorului face ca adoptarea pe scară largă a modificărilor semnificative ale programei contabile să fie mai dificilă (Eugénio, Carreira, Miettinen și Lourenço 2022). Al-Hazaima, Low și Sharma (2021) identifică o constrângere în privința resurselor similară pentru universitățile din Iordania legată de lipsa manualelor în domeniul sustenabilității, lipsa educatorilor calificați, capacitatea programei de învățământ și relevanța sustenabilității pentru industrie.

Sintetizat, mesajul din această literatură de specialitate prezintă provocări semnificative în ce privește actualizarea programei contabile pentru a încorpora sustenabilitatea într-un mod semnificativ. Însă literatura de specialitate observă și că „este ceva ce poate și trebuie să fie făcut – dacă vrem să tratăm într-un mod semnificativ schimbările climatice și aspectele degradării mediului” (Al-Hazaima, Low și Sharma 2021).

V.

DISCUȚIE

Această analiză a literaturii de specialitate oferă probe, dezvoltate în literatura recentă, relevantă și globală, răspunzând la cinci întrebări-cheie de cercetare:

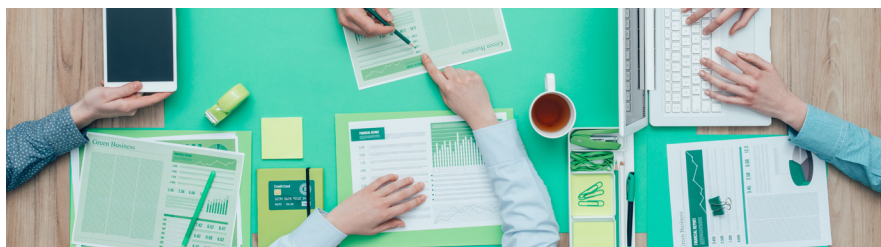
- (1) Ce cunoștințe, abilități și comportamente existente ale candidaților la titlul de profesionist contabil și ale profesioniștilor contabili sunt cele mai relevante pentru raportarea și asigurarea legate de sustenabilitate?
- (2) Ce noi cunoștințe, abilități și comportamente trebuie dezvoltate sau pe care dintre acestea trebuie să se pună mai mult accentul pentru a le permite candidaților la titlul de profesionist contabil și profesioniștilor contabili să furnizeze servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de calitate?
- (3) Cum diferă competențele necesare pentru a presta servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de calitate între candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili?
- (4) Ce strategii educaționale sunt cele mai eficiente în dezvoltarea competențelor de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate? Cum diferă aceste strategii pentru DPI (calificarea prealabilă) și DPC (calificarea ulterioară)?
- (5) Care sunt cele mai mari provocări pentru candidații la titlul de profesionist contabil și profesioniștii contabili în vederea obținerii competențelor necesare pentru a presta servicii de raportare și de asigurare legate de sustenabilitate de calitate?

Probele sunt furnizate prin intermediul unei analize a literaturii de specialitate elaborate de publicațiile academice, PAO-uri și firmele de contabilitate/audit, cu accent pe literatura de specialitate recentă (adică publicată în ultimii cinci ani) și reprezentativă pentru o perspectivă globală. Analiza literaturii de specialitate dezvăluie o literatură academică bine dezvoltată și mai multe publicații neacademice ce analizează competențele necesare contabililor care prestează servicii legate de sustenabilitate. Competențele cel mai frecvent menționate includ gândirea sistemică, abilitățile interpersonale (de exemplu, comunicarea, munca interdisciplinară), gândirea critică și rezolvarea problemelor, adaptabilitatea și flexibilitatea (de exemplu, capacitatea de a aplica abilitățile existente asupra noilor tipuri de date) și capacitatea tehnologică (de exemplu, Carvalho și Almeida 2022, ISCA 2022, Redman și Wiek 2021).

Atât firmele de contabilitate publice, cât și publicațiile academice vorbesc despre strategiile și provocările asociate cu educarea adecvată a profesioniștilor contabili pentru a presta servicii legate de sustenabilitate. În general, strategiile educaționale care au dovedit că dezvoltă cel mai eficient competențele privind sustenabilitatea le includ pe cele care sunt cele mai practice și mai imersive pentru cursanți în scenariile din viața reală (Evans 2019). Acestea au inclus strategii precum învățarea bazată pe proiecte, învățarea bazată pe studii de caz și învățarea bazată pe practică (Evans 2019; Lee și Perdana 2023; Tran și Herzig 2023). În afara sălii de clasă, practicienii contabili au subliniat importanța unei educații axate pe abilități și a unor programe de formare rapidă pentru a-și dezvolta forța de muncă prin programe de dezvoltare profesională continuă care oferă carduri de membru digitale, microacreditări și acreditări cumulabile (Deloitte 2022; PwC 2021). Provocările cel mai frecvent citate asociate cu dezvoltarea acestor competențe includ constrângerile privind resursele, un curriculum de bază deja complet supus standardelor de acreditare și, ceea ce este probabil cel mai dificil, o lipsă de consens și o incertitudine amplă cu privire la domeniul de aplicare, definirea și implementarea contabilității în materie de sustenabilitate (Al-Hazaima et al. 2021; Eugénio et al. 2022; Gray 2019; Wong et al. 2021).

REFERINȚE

AICPA. (2022). AICPA foundational competencies framework for aspiring CPAs. *Association of International Certified Professional Accountants*. Disponibil la: [foundational-competencies-framework-pdf.pdf \(thiswaytocpa.com\)](https://www.aicpa.org/~/media/Files/2022/04/foundational-competencies-framework-pdf.pdf).

Al-Hazaima, H., Al Shbail, M. O., Alshurafat, H., Ananzeh, H., & Al Shbeil, S. O. (2022). Dataset for integration of sustainability education into the accounting curricula of tertiary education institutions in Jordan. *Data in Brief*, 42, 108224.

Al-Hazaima, H., Low, M., & Sharma, U. (2021). Perceptions of salient stakeholders on the integration of sustainability education into the accounting curriculum: a Jordanian study. *Meditari Accountancy Research*, 29(2), 371-402.

Alm, K., Melén, M., & Aggestam-Pontoppidan, C. (2021). Advancing SDG competencies in higher education: Exploring an interdisciplinary pedagogical approach. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(6), 1450-1466.

Caldana, A. C. F., Eustachio, J. H. P. P., Lespinasse Sampaio, B., Gianotto, M. L., Talarico, A. C., & Batalhão, A. C. D. S. (2023). A hybrid approach to sustainable development competencies: The role of formal, informal and non-formal learning experiences. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 24(2), 235-258.

Carvalho, C., & Almeida, A. C. (2022). The adequacy of accounting education in the development of transversal skills needed to meet market demands. *Sustainability*, 14(10), 5755.

Deloitte. (2022). Taking the lead in sustainable finance: A case for developing critical financial skills and competencies in Canada. Disponibil la: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/sustainability/Taking-the-lead-in-sustainable-finance.pdf>

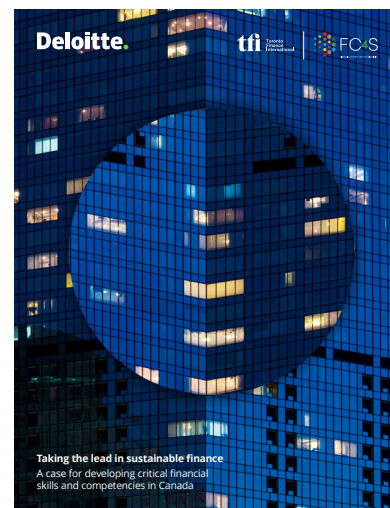
Delors, J. (1998). *Learning: The treasure within*. Unesco.

Eugenio, T., Carreira, P., Miettinen, N., & Lourenço, I. M. E. C. (2022). Understanding students' future intention to engage in sustainability accounting: the case of Malaysia and the Philippines. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 12(4), 695-715.

Evans, T. L. (2019). Competencies and pedagogies for sustainability education: A roadmap for sustainability studies program development in colleges and universities. *Sustainability*, 11(19), 5526.

Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The internet and higher education*, 7(2), 95-105.

Gil-Doménech, D., Magomedova, N., Sánchez-Alcázar, E. J., & Lafuente-Lechuga, M. (2021). Integrating sustainability in the business administration and management curriculum: A sustainability competencies map. *Sustainability*, 13(16), 9458.

Gray, R. (2019). Sustainability accounting and education: Conflicts and possibilities. *Incorporating Sustainability in Management Education: An Interdisciplinary Approach*, 33-54.

Hazelton, J., & Haigh, M. (2014). Incorporating sustainability into accounting curricula: Lessons learnt from an action research study. *Liberalising the Accounting Curriculum in University Education*, 126-145.

Institute of Chartered Accountants. (2022). Sustainability: Jobs and Skills for the Accountancy Profession. Disponibil la: https://isca.org.sg/docs/default-source/i-p--our-future-together/sustainability-jobs-and-skills-for-the-accountancy-sector.pdf?sfvrsn=f6af2dae_0.

International Federation of Accountants (IFAC). (2022). Statements of Membership Obligations, 1-7. Disponibil la: [Statements of Membership Obligations, 1-7 | IFAC](#).

International Federation of Accountants (IFAC). (2023). International Education Standards. Disponibil la: [Part IES 1: Entry Requirements to Professional Accounting Education Programs \(2014\) | Advancing Accountancy Education \(ifac.org\)](#).

International Financial Reporting Standards (IFRS). (2023). ISSB issues inaugural global sustainability disclosure standards. Disponibil la: [IFRS - ISSB issues inaugural global sustainability disclosure standards](#).

International Organization of Securities Commissions (IOSCO). (2023). IOSCO endorses the ISSB's Sustainability-related Financial Disclosures Standards. Disponibil la: [IOSCO endorses the ISSB's Sustainability-related Financial Disclosures Standards](#).

Japanese Institute of Certified Public Accountants (JICPA). (2022). JICPA Sustainability Education Project Discussion Paper: Integrating Sustainability into Professional Accountants' Competency. Disponibil la: [JICPA_GSI_0725_En_RGB](#).

Japanese Institute of Certified Public Accountants (JICPA). (2023). JICPA Sustainability Education Special Committee Report: Sustainability Capacity-Building Policy and Actions. Disponibil la: [Sustainability Capacity-Building Policy and Actions.pdf \(jicpa.or.jp\)](#).

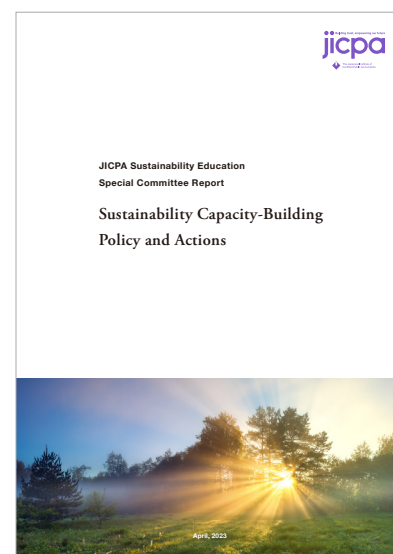
Lee, T. A. (1990). A systematic view of the history of the world of accounting. *Accounting, Business & Financial History*, 1(1), 73-107.

Lee, W. E., & Perdana, A. (2023). Effects of experiential service learning in improving community engagement perception, sustainability awareness, and data analytics competency. *Journal of Accounting Education*, 62, 100830.

Leicht, A., Heiss, J., & Byun, W. J. (2018). *Issues and trends in education for sustainable development* (Vol. 5). UNESCO publishing.

Lozano, R., Merrill, M. Y., Sammalisto, K., Ceulemans, K., & Lozano, F. J. (2017). Connecting competences and pedagogical approaches for sustainable development in higher education: A literature review and framework proposal. *Sustainability*, 9(10), 1889.

Milne, M. J., & Gray, R. (2013). W (h)ither ecology? The triple bottom line, the global reporting initiative, and corporate sustainability reporting. *Journal of Business Ethics*, 118, 13-29.

Olalla, C. B., & Merino, A. (2019). Competences for sustainability in undergraduate business studies: A content analysis of value-based course syllabi in Spanish universities. *The International Journal of Management Education*, 17(2), 239-253.

PwC. (2021). Creating the future workforce today. Disponibil la: https://www.bhef.com/sites/default/files/2021_PwC-BHEF-Report2.pdf

Redman, A., & Wiek, A. (noiembrie 2021). Competencies for advancing transformations towards sustainability. In *Frontiers in Education* (Vol. 6, p. 785163). Frontiers Media SA.

Rieckmann, M. (2018). Learning to transform the world: Key competencies in Education for Sustainable Development. *Issues and trends in education for sustainable development*, 39, 39-59.

Robb, F. F. (1989). The application of autopoiesis to social organizations – A comment on John Mingers' "An introduction to autopoiesis: Implications and applications". *Systems practice*, 2(3), 343-348.

Russell, S., Milne, M. J., & Dey, C. (2017). Accounts of nature and the nature of accounts: Critical reflections on environmental accounting and propositions for ecologically informed accounting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 30(7), 1426-1458.

Sharma, U., & Stewart, B. (2022). Enhancing sustainability education in the accounting curriculum: an effective learning strategy. *Pacific Accounting Review*, 34(4), 614-633.

Sharma, U. (2013). The turn in accounting and business education: Neoclassical dominance to Buddhist economics. *International Journal of Critical Accounting*, 5(6), 623-640.

Tran, T. T., & Herzig, C. (2023). Blended case-based learning in a sustainability accounting course: An analysis of student perspectives. *Journal of Accounting Education*, 63, 100842.

UNESCO. (2008). Education for all. Global monitoring report. Disponibil la: <http://www.unesco.org/education/gmr2008/chapter2.pdf>.

Wiek, A., Withycombe, L., & Redman, C. L. (2011). Key competencies in sustainability: a reference framework for academic program development. *Sustainability science*, 6, 203-218.

Wong, A., George, S., & Tanima, F. A. (2021). Operationalising dialogic accounting education through praxis and social and environmental accounting: exploring student perspectives. *Accounting Education*, 30(5), 525-550.

TABELE

Cartografierea competențelor în materie de sustenabilitate ale JICPA (JICPA 2022) după Redman și Wiek (2021)

TABELUL 1

Competențele în materie de sustenabilitate propuse (JICPA 2022)	Corelate cu cadrul general al competențelor-cheie din Redman și Wiek (2021)	Definirea competenței (Redman și Wiek 2021)
(1) Perceperea imaginii de ansamblu a diferitelor aspecte legate de sustenabilitate și a impactului lor social și economic în funcție de o bază de cunoștințe integrate.	Competență de gândire sistemică	Capacitatea de a aplica modele și abordări analitice complexe: (1) pentru a analiza sistemele complexe și problemele legate de sustenabilitate în diferite domenii (legate de mediu, sociale și economice) și la diferite scări (de la nivelul local la nivelul global), inclusiv efectele în cascadă, inerția, buclele de feedback și alte dinamici sistemice; (2) pentru a analiza impacturile planurilor de acțiune (strategiile) și ale intervențiilor (cum schimbă ele sistemele și problemele) legate de sustenabilitate.
(2) Înțelegerea cadrului general de bază al relației dintre sustenabilitate și managementul corporativ, precum și valoarea corporativă	Competență de gândire a strategiilor	Capacitatea de a elabora și a testa intervenția strategiilor viabile (planurile de acțiune), tranziția și transformările spre sustenabilitate.
(3) Angajarea într-un dialog intensiv și constructiv cu conducerea, directorii și investitorii în ceea ce privește tendințele-cheie în materie de sustenabilitate și impactul acestora asupra industriilor și companiilor.	Competență interpersonală	Capacitatea (1) de a colabora cu succes în echipe interdisciplinare și profesionale; și (2) de a implica diverse părți interesate, în moduri semnificative și eficiente, în promovarea transformărilor în materie de sustenabilitate.
(4) Posedarea cunoștințelor necesare și a înțelegerii cu privire la dispozițiile de prezentare a informațiilor legate de sustenabilitate (de exemplu, reglementări și standarde).	Competență de implementare	Capacitatea de a pune în practică strategiile în materie de sustenabilitate (planurile de acțiune), inclusiv implementarea, adaptarea, transferul și ajustarea, în moduri eficiente și eficace.
(5) Înțelegerea scopului și a cadrului general de bază ale misiunilor de asigurare.	Competență de implementare	Capacitatea de a pune în practică strategiile în materie de sustenabilitate (planurile de acțiune), inclusiv implementarea, adaptarea, transferul și ajustarea, în moduri eficiente și eficace.

AUTOR

Erica L. Neuman
Universitatea din Dayton
Școala de Administrare a Afacerilor,
Departamentul de Contabilitate,
Dayton, OH, USA

MULȚUMIRI

Dorim să recunoaștem sprijinul organizației International Association for Accounting Education and Research (IAAER) pentru facilitarea și supravegherea acestei analize a literaturii de specialitate.

Proiectele de expunere, documentele consultative și alte publicații ale IFAC sunt publicate de IFAC și fac obiectul drepturilor de autor ale acesteia.

IFAC nu își asumă responsabilitatea pentru nicio pierdere cauzată vreunei persoane care acționează sau se abține să acționeze în baza materialului din această publicație, indiferent dacă respectiva pierdere este cauzată de neglijență sau din alte motive.

Sigla IFAC, „International Federation of Accountants” și „IFAC” sunt mărci comerciale înregistrate și mărci de serviciu ale IFAC în SUA și în alte țări.

Drepturi de autor © 2024 ale International Federation of Accountants (IFAC). Toate drepturile rezervate. Este necesară permisiunea scrisă a IFAC pentru reproducerea, stocarea sau transmiterea ori pentru utilizarea acestui document în scopuri similare, cu excepția cazului în care documentul este utilizat pentru uzul individual, necomercial. Contactați permissions@ifac.org.

Documentul *Educarea contabililor pentru un viitor sustenabil*, publicat de International Federation of Accountants (IFAC) în ianuarie 2024 în limba engleză, a fost tradus în limba română de Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR) în aprilie 2024 și a fost reprodus cu permisiunea IFAC. Textul aprobat al tuturor publicațiilor IFAC este cel publicat de IFAC în limba engleză. IFAC nu își asumă nicio responsabilitate pentru acuratețea și caracterul complet ale traducerii sau pentru orice acțiuni care ar putea decurge ca urmare a acesteia.

Textul în limba engleză al documentului *Educarea contabililor pentru un viitor sustenabil* © (2024) al IFAC. Toate drepturile rezervate.

Textul în limba română al documentului *Educarea contabililor pentru un viitor sustenabil* © (2024) al IFAC. Toate drepturile rezervate.

Titlul original: *Educating Accountants for a Sustainable Future*

Contactați permissions@ifac.org pentru permisiunea de a reproduce, a stoca, a transmite sau a utiliza acest document în alte scopuri similare.